

Schoolpsychologen congres 2017

De leraar doet ertoe, wat merkt hij daarvan
in uw handelen als schoolpsycholoog?

Mirella van Minderhout
NVO-Orthopedagoog-Generalist,
Onderwijskundige
Cognitief gedragstherapeut VGCI
Supervisor NVO-NIP

info@bureaumind.nl
10 maart 2017

10 maart 2017
PASSEND ONDERWIJS
IN HET ONDERWIJS
Schoolpsychologencongres 2017

“De docent centraal; wat merkt zij/hij daarvan in uw handelen?”

Of het nou gaat over passend onderwijs of over opbrengstgericht werken, handelingsgericht werken of kwaliteit van onderwijs en afstemming....

De vraag is: hoe kunnen wij als schoolpsychologen de leraren ondersteunen en coachen om tot een zo goed mogelijk onderwijsaanbod te komen voor alle leerlingen?

2

Doelen:

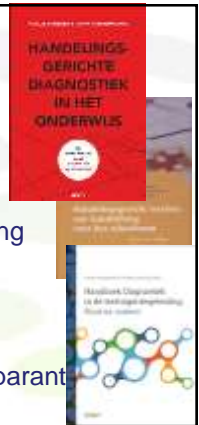

- Rol van psychologen en begeleiding en coaching van leerkrachten
- De psychologen/orthopedagogen doen kennis en ervaring op t.a.v. het vertalen van leerlinggerichte vragen naar docent handelen. Ofwel er ontstaat inzicht in de vraag: hoe kan ik als psycholoog docenten laten inzien dat zij een belangrijk instrument zijn tot gedragsverandering bij een leerling/student?
- Belang van leerkracht-leerling relatie en aandacht hiervoor van de schoolpsycholoog.
- Kennis observeren binnen coaching met docent handelen centraal.
- Psychologen/orthopedagogen reflecteren op hun eigen rol in het kader van bovenstaande doelen en zijn gemotiveerd om hiermee aan de slag te gaan.

3

Uitgangspunten HGW

1. Werk doelgericht
2. Kijk naar onderwijs- en opvoedingsbehoeften
3. Afstemming en wisselwerking
4. **De docent doet er toe**
5. Benut het positieve
6. Werk constructief samen
7. Werk systematisch & transparant

5

'If the Children Aren't Learning, We're Not Teaching'

(Siegfried E. Engelmann, juni 2001)

6

We hebben goed nieuws voor de docent...

De docent maakt het/een verschil!

En... de directeur een goede tweede!

Onderzoek succesvolle docenten Doug Lemov

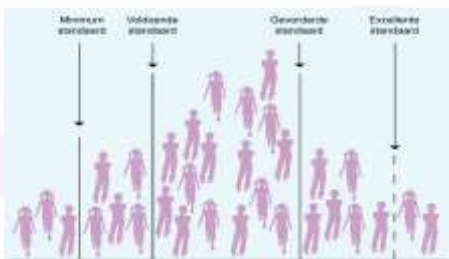
7

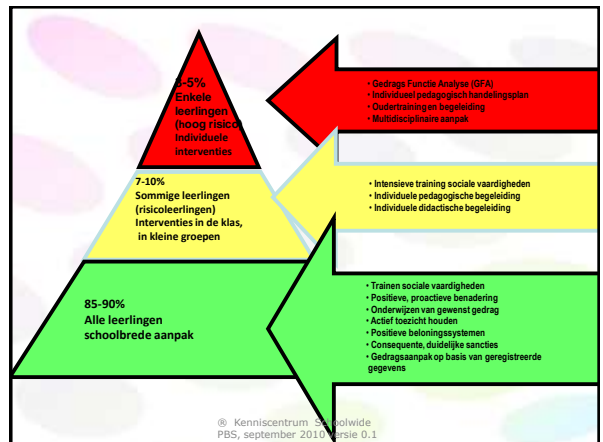
Hoe geven we leraren de beste ondersteuning die er is in de belangrijke taak die zij hebben?

8

Wet van Posthumus

Figuur: De Wet van Posthumus, De verdeling van de leerlingen op een schaal van vaardigheidsscores (Struiksma, Rurup, 2009)

Onderwijs & zorg zijn communicerende vaten

Door welke bril kijk je?

Voorbeelden vragen die komen op leerling niveau → docent niveau:

- Veel aanvragen dyslexie onderzoeken, terwijl Nederlands niet meer is dan overschrijven van woorden en inprenten en er weinig instructies worden gegeven.
- Vraag naar planningsondersteuning van de studenten op het MBO, terwijl de docenten niet consequent aandacht geven aan het aanleren van leren vaardigheden bij de studenten.
- Vraag naar gedragsstoornissen van leerlingen: het is zo'n moeilijke groep (2 ADHD-ers, 2 ASS en 1 Borderline en 1 depressief), terwijl onvoldoende veiligheid in pedagogische klimaat wordt geboden door docent.
- Vraag naar begeleiding van/voor motorische problemen, terwijl er in de basis geen aandacht besteed wordt aan houding, schrijven, gymnastiek, knutselen ed.

12

De leraar als 'mede onderzoeker'.

De hulpvraag achter de hulpvraag
Hulpvraag eerst middel tot reflectie.

De leraar als 'mede onderzoeker'.

Doel en dan pas wat nodig...?

Doel → onderwijsbehoefte II → ondersteuningsbehoefte Ik & ou

Aandacht voor leerkracht leerling relatie (LLR) =
Niet alleen zorg dragen voor de leerling, maar
ook voor de leerkracht.

15

LLR ≠ Gedrag vd partners

Gedrag*	Relatie (LK)**	Relatie (LL)***
Houdt zich niet aan de regels	Dit kind en ik lijken voortdurend strijd te leveren (conflict)	Andere kinderen krijgen minder op hun kop (conflict)
Heeft woede-uitbarstingen	Dit kind wordt gauw boos op mij (conflict)	Ik kan erg boos zijn op mijn juf/meester (conflict)
Vaak ongelukkig, huilt snel	Als dit kind verdrietig is zal het (geen) troost bij mij zoeken (nabijheid/veilige basis)	Ik denk dat mijn juf/meester vindt dat ik erg kan zeuren (nabijheid)
Rusteloos, kan niet stil zitten	De omgang met dit kind vergt (niet) veel energie van mij (conflict)	Ik denk dat de juf/meester moe wordt van mij in de klas (conflict)

*Items Strength and Difficulties Questionnaire,
**Items Leerling Leerkracht Relatie Vragenlijst (LLRV),
***Items kindversie LLRV

Bron: dr. J. Spilt, KU Leuven.

Beeld leraar via expliciete methode in diagnostiek

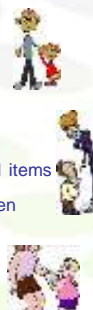
- Vanuit gehechtheidskader
- Genormeerd instrument voor relatie met leerling (3-12 jaar)
- Screening relatieproblemen
- Individueel diagnostisch onderzoek

(LLRV, Koomen, Verschueren, Pianta)

Leerling Leerkracht Relatie Vragenlijst

- Drie dimensies
 - Nabijheid** (genegenheid, open communicatie, vertrouwen, veiligheid, effectiviteit); 11 items
 - Conflict** (boosheid, dwingend gedrag, onvoorspelbaarheid, gebrek aan effectiviteit); 11 items
 - Afhankelijkheid** (buitensporige vraag om hulp en aandacht, sterke reactie op scheiding); 6 items
- Beeld** = patroon van relatiedimensies
 - NB bij LLRV: volgens opvatting LK

Advisering/interventies

1. Op handelen gericht (waarneming en gedrag)

1. School Video Interactie Begeleiding, bijv. <http://www.lbbb.eu/wat-is-lbbb/svb-school-video-interactiebegeleiding>
2. Interactiewijzer (Verstegen & Lodewijks, 1993/2014) <http://www.interactiewijzer.nl>
3. (Synchroon) beeldcoaching, bijv. http://www.beeldbegeleiding.info/?page_id=1072 / <http://www.beeldcoaching.com/> / <http://www.beeldcoaching.eu/>
4. Samen-Spel (Vancraeyveldt et al. 2015) <http://www.vakdidactiek.be/samen-spel>

2. Bewustwording → gedachtepatronen, gevoelens

1. Professional in de Spiegel (Touw & Van Beurkering, 2009) <http://wij-leren.nl/professional-in-de-spiegel-1.php>
2. Leerkraft-Learning Interactie Coaching (LLInC) (Koomen & Spilt, 2010-2016, Pianta 1999) <http://www.bureaumind.nl/interactiesessiesgeschiedenis/>

3. Gespreksvoering met LL

1. Bijv. Collaborative Problem Solving (behandelen van het explosieve kind) (Greene, 2015): <http://www.balansdigitaal.nl/media/986730-33-Explosief-BM2-2008%2016281.PDF>

Combinaties

Bijv. multi-method coaching (Vuijk et al. 2013) www.key2teach.nl

Leerkraft leerling interactie in coaching (LLInC)

Pianta, 1999; Nederlandse vertaling Koomen & Lont, 2004

Beeld leraar via impliciete methode

- Gebaseerd op gehechtheidstheorie
- 30-40 minuten
- 12 vragen
 - met follow-up vragen naar
 - Specifieke situaties (positief en negatief)
 - Naar gevoel LK en gevoel LL in die specifieke situaties
 - Interviewvaardigheden: **niet** sturen, concluderen, adviseren
- Geïnternaliseerde gevoelens en opvattingen
 - deels onbewuste processen
 - geanalyseerd met coderingsysteem

UNIVERSITEIT VAN AMSTERDAM

bureaumind

Codering resulteert in beeld leraar leerling relatie

Figuur 2. Profielprofiel crisis Daren

UNIVERSITEIT VAN AMSTERDAM

bureaumind

'Schakelen' tussen coachen en begeleiden

Actief luisteren		Vragend kijken, "hm", "ja"
Samenvatten		"Je zegt dus ..."
Reflecteren v. gevoelens		"Je ziet er tegenop?"
Onderscheren		"% Voornaamste is dus ..."
Doorvragen		"Vertel eens verder?"
Ondersteunen		"... en je moet verder, hé?"
Vragend toevoegen		"En hoe is het met ..."
Interpreteren		"Ik denk dat jij bedoelt ..."
Informeren/beleren		"Laat ik je vertellen ..."
Suggesteren		"Heb je al gedacht aan ..."
Adviseren		"Wat je moet doen, is ..."
Beoordelen		"Dat kun je niet maken!"

Zichtbaar/Filmbaar gedrag
Op handelen

Opvattingen
bewustwording

Drijfveren

De respons bepaalt
de waarde van communicatie!

De leraar als 'mede onderzoeker'.

Observeren in de Klas:

- Je komt voor student x met docent Y
- Gesprek voorafgaand aan observatie: Formuleren start/hulpvraag, samen bril kleuren.
- Keuze van observatie technieken by:
 - 4:1 (Crone);
 - ABC (Leertheorie);
 - "letterlijke citaten"
 - Waar wel → transfer
 - Zelf feedback in 4:1

Hoe leren docenten?

- Leraren van elkaar leren
- Olievlek werking
- Beginnen met visie
- Mentaal model wat leidt tot gedrag
- Ervaringen delen en voorleven
- Stuurgroep
- Lk 1 minuut per maand in koffie kamer over eigen handelen
- Lk slecht vak literatuur bijhouden

Verder lezen:

Handboek diagnostiek in de leerling begeleiding: Kind in context
Verschuuren & Koomen, 2016; hs 14 Vernooij, Minderhout van, Koomen

Handelingsgerichte diagnostiek in het onderwijs; Pameijer & Van
Beukering, 2015; download 6.3 van Minderhout

www.bureaumind.nl/kennisbank

bureaumind

